

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.39>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ: КРАЩІ ПРАКТИКИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Литвиненко Є.В.,*аспірантка кафедри**кримінально-правових дисциплін та судочинства**ННІ Сумського державного університету**<https://orcid.org/0000-0002-4735-3722>*

Литвиненко Є.В. Адміністративно-правове регулювання у сфері надання освітніх послуг: кращі практики зарубіжних країн.

Статтю присвячено дослідженню зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання в сфері освіти. На сьогодні адміністративне регулювання закордоном значно розвинуте ніж в Україні. Поняття «адміністративна послуга» там не існує взагалі, а має назву «публічні послуги», оскільки послуги у них надаються публічним сектором. Регулювання надання адміністративних послуг у європейських країнах регулюється спеціальними нормативно-правовими актами у яких прописаний послідовний порядок надання таких послуг. Західні країни особливу увагу приділяють якості освіти, акцентується увага, що її додержання є дуже важливою, освіта закладає в особу основні цінності та формує майбутній стиль життя. В Україні розбудові освіти та її розвитку сприяє діяльність Кабінету Міністрів України, який ще 2017 році розробив Цілі сталого розвитку. У статті розглянуто приклади забезпечення якості освіти у Республіці Казахстан, Австрії та Німеччини у сфері акредитації, сертифікації та якості освіти. У роботі розглянутий досвід Німеччини, щодо контролю за навчальними закладами з боку роботодавців, а також їх участь у залученні школярів до отримання вищої освіти. Розглянуто способи та нормативне урегулювання надання релігійної освіти. Запропоновано детально дослідити та розглянути можливості запозичити в нашу систему освіти. Звернута увага на автономію у навчальних закладах не тільки на вищому управлінському рівні, а і в середині навчального закладу, тобто наприклад автономія у університетах на рівні факультетів. Розглянуто досвід США, щодо фінансування. Більшість навчальних закладів відмовляються від фінансування для можливості мати незалежність у прийнятті рішень. З досвіду Японії потрібно почерпнути підхід до матеріального забезпечення вчителів. КНР має гарну практику з фінансування вищих навчальних закладів, там фінансово заохочуються лише ті, хто займає найвищі показники у міжнародних рейтингах з наукової діяльності. Також в них створені спеці-

альні програми, які фінансуються урядом, щодо залучення найкращих викладачів та випускників.

На основі системного вивчення цього питання було запропоновано більш детально дослідити позитивні досягнення у сфері освіти і за можливості почати впроваджувати його в національну систему освіти.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання в сфері освіти, регулювання в сфері освіти, зарубіжний досвід регулювання сфери освіти, кращі європейські практики правового регулювання в сфері освіти, зарубіжний досвід забезпечення якості освіти.

Lytvynenko E.V. Administrative and legal regulation in the field of providing educational services: best practices of foreign countries.

The article is devoted to the study of foreign experience of administrative and legal regulation in the field of education. Today, administrative regulation abroad is much more developed than in Ukraine. The concept of «administrative service» does not exist there at all, but is called «public services», since their services are provided by the public sector. The regulation of the provision of administrative services in European countries is governed by special legal acts that prescribe the consistent procedure for the provision of such services. Western countries pay special attention to the quality of education, it is emphasized that its observance is very important, education instills basic values in a person and shapes the future lifestyle. In Ukraine, the development of education and its development is facilitated by the activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine, which developed the Sustainable Development Goals back in 2017. The article discusses examples of ensuring the quality of education in the Republic of Kazakhstan, Austria and Germany in the field of accreditation, certification and quality of education. The work examines the experience of Germany regarding the control of educational institutions by employers, as well as their participation in attracting students to higher education. Methods and regulatory regulation of religious education are considered. It is proposed

to investigate and consider in detail the possibilities of borrowing into our education system. Attention is paid to autonomy in educational institutions not only at the highest management level, but also in the middle of the educational institution, that is, for example, autonomy in universities at the level of faculties. The experience of the USA regarding financing is considered. Most educational institutions give up funding for the opportunity to have independence in decision-making. An approach to the financial support of teachers should be learned from the experience of Japan. The PRC has a good practice in financing higher education institutions, where only those who rank highest in international rankings for scientific activity are financially encouraged. They also have special programs funded by the government to attract the best teachers and graduates.

On the basis of a systematic study of this issue, it was suggested to investigate in more detail the positive achievements in the field of education and, if possible, to start introducing it into the national education system.

Keywords: administrative and legal regulation in the field of education, regulation in the field of education, foreign experience of regulation of the field of education, best European practices of legal regulation in the field of education, foreign experience of ensuring the quality of education.

Постановка проблеми. Питанням дослідження адміністративно-правового регулювання в сфері освіти займається багато науковців, так як воно має багато недоліків та не доопрацьовань. Практика зарубіжних країн допоможе знайти вирішення існуючих прогалин та почерпнути успішний досвід управління в сфері освіти.

Стан опрацювання. Дослідженню даного питання присвячені праці Б.В. Деревянко, О.М. Буханевич, В.В. Тимчак, О.С. Лошак, Н.І. Ногас та інші.

Метою статті є проаналізувати стан адміністративно-правового регулювання в зарубіжних країнах та дослідити практичний досвід їх застосування в сфері надання освітніх послуг.

Виклад основного матеріалу. В адміністративному праві провідних країн Заходу правовий інститут адміністративних послуг є досить відпрацьованим, діє впродовж багатьох десятиліть і дає чітке уявлення про функцію демократичної держави відносно людини та суспільства. Сьогодні адміністративні послуги як сфера взаємовідносин держави та органів місцевого самоврядування з громадянами набувають якісно нового змісту: людина все більшою мірою починає розглядатися як клієнт і споживач послуг, що надаються відповідними установами, у зв'язку з чим їх діяльність розглядається крізь призму задоволення потреб та конкретних запитів споживача [1, с. 135].

Необхідно відмітити, що у європейських країнах не виокремлюється поняття «адміністративна послуга» в такому значенні, як в Україні. Усі послуги, які надаються публічним сектором і за надання яких відповідальність несе публічна адміністрація, називають «публічними послугами» («public services»). До них належать також послуги, які надаються у таких сферах публічного сектора, як комунальні послуги, побутові, соціальні, освітні. Дефініція «послуги» акцентує увагу на виконанні саме обов'язків держави перед приватними особами, спрямованих на юридичне оформлення умов, необхідних для забезпечення належної реалізації ними своїх прав і охоронюваних законом інтересів.

У законодавстві багатьох європейських країн є нормативно-правові акти, що регламентують процес надання адміністративних послуг. Так, у Німеччині, Естонії, Швейцарії, Швеції існують закони про адміністративну процедуру, у Австрії – Загальний закон про адміністративну процедуру, в Нідерландах – Акт із загального адміністративного права, у Литві – Закон про публічне адміністрування, у Польщі – Кодекс адміністративного провадження, в Фінляндії – Акт про адміністративні процедури, в Чехії – Кодекс адміністративних процедур тощо.

Варто відмітити, що у розвинених демократичних країнах ідеологію державного управління як системи, спрямованої на надання послуг населенню, викладено у спеціальних актах, таких як: «Хартія громадян» (Великобританія), «Хартія державних службовців» (Італія), «Хартія Маріанна» (Франція) або «Хартія клієнтів» (Бельгія) тощо. Запровадження стандартів публічних послуг разом із системою показників та інструментарієм вимірювання ступеня реалізації встановленого стандарту в Європі вважають практичним виконанням конституційного права громадян на отримання загальнодоступних публічних послуг однакового рівня та якості.

Характерною рисою для нових країн – членів Європейського Союзу (Польща, Чехія, Угорщина) є положення законів «Про місцеві органи влади», в яких передбачено, що органи місцевого самоврядування здатні самостійно вирішувати питання місцевого значення, у тому числі – питання задоволення потреб населення шляхом організації та фінансування муніципальних послуг.

Наприклад, згідно із Законом Угорщини «Про місцеві органи влади» обов'язкові послуги розподіляються на дві категорії. Послуги першої категорії надаються в усіх населених пунктах незалежно від типу та розміру і включають загальну освіту, базові послуги охорони здоров'я та соціального забезпечення, водозабезпечення, освітлення вулиць, утримання місцевих доріг і кладовищ, а також захист прав етнічних та національних меншин. Друга категорія обов'язкових послуг

визначається законом, а кошти, необхідні для їх фінансування, виділяються з державного бюджету. Законом «Про місцеві органи влади» передбачено, що місцевим органам влади з великою кількістю населення та більшими можливостями може бути доручено надання більшої кількості послуг, а також надано більше повноважень порівняно з іншими органами місцевого самоврядування [2].

Необхідно відмітити, що в Європейському Союзі публічні послуги розглядаються в рамках електронного врядування – eUnion. Цьому питанню приділяється увага на рівні міністрів з електронного уряду країн-членів Європейського Союзу, де головними завданнями для урядів визначаються зниження адміністративного навантаження на громадян і підприємства та вдосконалення адміністративних процесів. Основна мета, якої прагнуть досягти країни-члени Європейського Союзу, – сприяння вільному перетину товарів і послуг, що закріплено в Директиві Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу від 12 грудня 2006 року № 2006/123/ЄС про послуги на внутрішньому ринку [3]. У цьому документі йдеться передусім про уніфікацію процедур надання публічних послуг органами влади країн Європейського Союзу та визнання свідоцтв, сертифікатів, ліцензій на території Співтовариства [4].

У Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй щодо Десятиріччя грамотності було проголошено, що «загальна грамотність, по суті, сама забезпечує можливості для сталого розвитку, миру та демократії».

Якісна освіта є необхідною (але недостатньою) умовою забезпечення сталого розвитку суспільства. За допомогою освіти можна прищеплювати цінності, навчати поведінці та стилю життя, які необхідні для забезпечення сталого майбутнього. Освіта має бути початковим елементом трансформації суспільства до сталого розвитку, який буде забезпечувати потреби людства в можливостях втілювати свої уявлення про такий розвиток у реальність. Вона повинна не тільки надавати наукові та технічні знання, а й забезпечувати відповідну мотивацію, пояснювати та здійснювати соціальну підтримку для формування навичок і їх використання.

Отже, освіта є необхідною та важливою складовою суспільного життя, вона надає необхідні та основоположні навички людині, за допомогою яких в майбутньому формується особистість, здібності якої зможуть принести державі нові відкриття і сприяти її сталому розвитку. Міжнародні угоди привели до появи нового типу освіти – «освіта для сталого розвитку» (Education for Sustainable Development), або «освіта в інтересах сталого розвитку». Поява такого типу освіти – це усвідомлення необхідності змін в освітній парадигмі з метою подальшого ефективного розвитку суспільства, економіки та навколишнього середовища [5].

Сталий розвиток – це планетарна стратегія, покликана впроваджуватися на національних і регіональних рівнях, оскільки кожна нація і кожна держава несуть свою частку відповідальності за спільне майбутнє людства.

В Україні поширюється розуміння того, що розбудова освіти сталого розвитку має сприяти становленню нового складу мислення, за якого всі соціально-економічні та соціально-екологічні процеси й явища мають розглядатися з урахуванням принципів сталості й обережності. Оцінка адміністративно- правового регулювання діяльності України з такої позиції має відобразитися у вчинках, соціальних стратегіях і проектах їх реалізації.

15 вересня 2017 р. Кабінет Міністрів України представив доповідь «Цілі сталого розвитку»: Україна, яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку. У доповіді представлені результати адаптації 17 глобальних цілей сталого розвитку з урахуванням специфіки національного розвитку.

Цілі сталого розвитку, яких сьогодні дотримуються всі країни світу, встановлюють власні показники розвитку і включають 17 цілей і 169 конкретних завдань. Їх перелік був офіційно затверджений на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН наприкінці вересня 2015 р.

В.В. Тимчак та О.С. Лошак виокремлюють ціль 4. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх. В ній зазначається: забезпечити безкоштовну середню освіту в незалежності від статі особи; надати можливість для розвитку та підготовку дітей для здобуття початкової освіти; вдосконалити та зробити фінансово доступним професійно-технічну та вищу освіту; зацікавити осіб на здобуття спеціальних професійно-технічних навичок для працевлаштування на промислових підприємствах; надати рівні можливості у здобуванні освіти усіх уразливих категоріях (інвалідам та іншим); посприяти щоб усе населення країни мало основоположні здібності з писання, читання та рахування; створити більше навчальних центрів для людей з особливими потребами; сприяти збільшенню стипендій за значні досягнення в навчанні; сприяти професійному розвитку вчителів з залученням їх до міжнародного підвищення кваліфікації [6]. Виконання усіх поставлених цілей посприяють розвитку освіти в цілому та підвищать рівень надання освітніх послуг. Потрібно сказати, що більшість поставлених цілей на сьогодні вже зазначені у нормативно-правових актах нашої держави та гарантуються та виконуються в установленому законом порядку.

Варто звернути увагу на практичний досвід інших держав щодо адміністративно-правового забезпечення якості вищої освіти, які мають ін-

тегрований характер. Приміром, У Республіці Казахстан діє Національний реєстр акредитаційних органів, до якого входять: Акредитаційна рада інженерії та технологій (АВЕТ, США), Австрійське агентство з забезпечення якості та акредитації (AQ Austria, Австрія), Інститут акредитації, сертифікації та якості (ACQUIN, Німеччина), Акредитаційне агентство з програм інженерії, інформатики, природничих наук та математики (ASIIN e.v., Німеччина), Незалежне агентство акредитації та рейтингу (НААР, Республіка Казахстан), Незалежне казахстанське агентство із забезпечення якості освіти (НКАОКО).

Таким чином, на сьогодні можна зафіксувати існування інституту незалежної акредитації у Казахстані. Там сформовано національну систему оцінки якості освіти (НСОКО), що включає різні процедури контролю та оцінки: ліцензування, атестацію, акредитацію, ліцензійний контроль та ін. У країні здійснюють діяльність національні та закордонні акредитаційні агенції. «Інституційну акредитацію проводять лише казахстанські агенції, а спеціалізовану (програмну) акредитацію освітніх програм – будь-яку з названих». Зроблені кроки свідчать про інтеграції системи вищої та після вузівської освіти Казахстану у Болонський процес [7, с. 121].

Науковець зауважує, що такий підхід потребує імплементації у національну систему контролю якості вищої освіти, коли не тільки НАЗЯВО, за задалегідь визначеними критеріями, але і інші установи, у тому числі зарубіжні, зможуть здійснювати акредитаційні функції. Даний висновок не суперечить чинним адміністративно-правовим нормам, зокрема у Положенні про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: «... у розділі V. Акредитація освітніх програм іноземними акредитаційними агентствами та незалежними установами оцінювання і забезпечення якості вищої освіти [8] встановлено, що в Україні визнаються сертифікати про акредитацію освітніх програм, видані іноземними акредитаційними агентствами чи агентствами забезпечення якості вищої освіти, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України» [9].

Зазначається, що позитивною практикою у діяльності навчальних закладів європейських країн є контроль за нею як державних органів, так і місцевих територіальних громад і підприємств та корпорацій - роботодавців. Європейський досвід, у т.ч. і німецький, підказує, що саме об'єднання роботодавців (у ФРН – торгово-промислові і ремісничі палати) покладають на себе основне навантаження із залучення школярів до системи професійної освіти. А підприємницькі об'єднання ФРН покладають на себе відповідальність за організацію і зміст професійної освіти, за запровадження освітніх інновацій [10].

Традицією європейських навчальних закладах є наявність не лише автономії у вищих навчальних закладах відносно держави, але й автономія факультетів від вищих навчальних закладів. В якості прикладу можна навести розглянути Сербію, в якій та інших країнах колишньої Югославії університети засновувалися на основі угоди про утворення асоціацій окремих факультетів. При цьому і факультет, і університет мали і на сьогодні мають статус юридичної особи. Компетенція університету охоплює корпус питань, що становить загальний спільний інтерес для факультетів, а викладацький персонал університету бере участь у вирішенні будь-яких питань, що є ключовим для боротьби із автократією та комерціалізацією [11, с. 442].

Також доцільно приділити увагу наданню послуг з отримання релігійної освіти особливими суб'єктами у сфері освіти європейських країн. Необхідно вказати, що статтею 127 «Вплив релігійних громад на виховання» Конституції Баварії (ФРН) від 2 грудня 1946 року гарантується право релігійних громад і світоглядних товариств, визнаних державою, належно впливати на виховання у дітях релігійних поглядів або світогляду, при цьому не повинно бути завдано шкоди праву батьків на виховання своїх дітей [12]. Як видно із наведеного положення, дозвіл на викладання релігійних дисциплін у Землі Баварія мають лише ті релігійні організації, які визнані державою. А отже, їх діяльність є перевіреною та контролюваною.

У Франції згідно із законом Дебре 1959 року приватні школи, у т.ч. релігійні, можуть отримувати державне фінансування, якщо вони укладуть угоду із державою. За цим договором вони можуть здійснювати власні педагогічні проекти, проте зобов'язуються виконувати програми, затверджені Міністерством національної освіти. Як бачимо, у Франції для отримання державного фінансування релігійний навчальний заклад повинен укласти договір із державою.

У ФРН Євангелістська Церква Німеччини, Римо-католицька Церква, а з ними іудейська община та ісламська федерація мають свої конфесійні школи (у Берліні нараховується 17 євангелічних, 19 католицьких, 2 іудейські та 1 ісламська школи). Крім цього, усі релігійні спілки мають право відкривати конфесійні дитячі садки. Земельна влада оплачує до 90% витрат, пов'язаних із викладанням релігії у школах. Крім того, у конфесійних школах викладання релігійного вчення даної конфесії є загальнообов'язковим предметом [13, с. 82].

Як бачимо із наведених прикладів у Великій Британії, Франції та ФРН можуть вільно існувати релігійні навчальні заклади і при цьому на 90 % або 100 % фінансуватися за рахунок держави чи територіальної громади. Однак це можливе

за умови дотримання певних правил – укладання угоди та виконання завдань держави, перед якою в особі міністерств освіти звітують [14]. Вважаємо, це гарною європейською практикою, яку доцільно застосувати в Україні.

Варто звернути увагу законодавче регулювання у США, яке передбачає можливість надання значного фінансування державним та іншим навчальним закладам. Більшість навчальних закладів відмовляються від такого фінансування, оскільки підвищення його рівня, як правило, призводить до зниження обсягів суверенітету навчального закладу і в певній мірі університетської автономії. На сьогодні США є особливою країною у світі, де недержавні навчальні заклади відносно вільні від державного регулювання у формах, методах освіти, освітніх програмах та освітньому процесі. Тут приватні школи підпорядковуються державним актам у сфері охорони здоров'я і безпеки учнів і співробітників, а також федеральним законам про недискримінацію [15, с. 77]. Отже, навчальні заклади докладають максимум зусиль для того, щоб отримати невелике фінансування, для уникнення контролю з боку держави.

Правове регулювання діяльності навчальних закладів у США підтверджує пріоритет керівника - господарника чи керівника - підприємця над керівником - вченим або керівником – викладачем. Завдяки ефективному недержавному фінансуванню навчальні заклади США мають дійсну незалежність та університетську автономію.

У практичному застосуванні законодавства Японії є дві особливості, що існують у сфері освіти Японії і які можна запровадити в Україні. Вони напряму не стосуються інтересів навчальних закладів, проте стоять на забезпеченні публічних інтересів. Отже, по-перше, у початковій школі (з 1 по 6 класи) учні не мають уніформи і можуть одягатися вільно, однак їм видаються однакові головні убори – жовті шапки для літа та зими з катафотами для безпеки переходу вулиць [16]. По-друге, японські вчителі постійно проходять перепідготовку та підвищення кваліфікації. А тому викладачі є справжніми фахівцями і заслуговують на державну підтримку. Тому крім основної зарплати, що залежить від кваліфікації та стажу роботи і є приблизно однаковою для початкової школи та університету, кілька разів на рік отримують премії, розмір яких сукупно може доходити до половини річного доходу. Вчителі, що орендують дорогу квартиру або мають великий дім, отримують 10 % компенсацію, а вчителям з районів із високою вартістю життя виплачується компенсація. Проте найбільш важливим, на нашу думку, є виплата вчителям, що мають сім'ю, щомісячної допомоги у сумі 15 тисяч йен (приблизно \$ 190), тобто тим у кого більше дітей в сім'ї, тим ще надається додаткова допомога на кожну дитину. Вчитель, який не перебуває у шлюбі, проте виховує

дитину, отримує 10 тис. йен (приблизно \$ 126) щомісячної допомоги [17]. Автор зауважує, що такі матеріальні стимулювання вчителів роблять їх життя більш комфортними, і завдяки таким благам держава задовольняє свій публічний інтерес. І при цьому підтримується інститут сім'ї як справжнього осередку суспільства. Повністю підтримуємо думку автора та вважаємо за необхідне використовувати японський досвід при вдосконаленні українського законодавства про соціальне забезпечення.

Адміністративне законодавство і практика його застосування у КНР пішли шляхом підтримки навчальних закладів, які надають найбільш якісні послуги і посідають високі місця у світовому рейтингу вищих навчальних закладів. Так, 1993 року проведено реформу з метою утворення 100 провідних вищих навчальних закладів світового рівня у КНР, 708, які існували на той час було реорганізовано у 302 багатопрофільних універсальних вищих навчальних закладів. Злиття сприяло оптимізації та раціоналізації у розстановці педагогічних ресурсів, підвищенню якості викладання та рівня навчального процесу. Було утворено спеціальний державний фонд підтримки більш ніж 30 вищих навчальних закладів, що належали до числа передових вузів світу [360]. Деякі вітчизняні науковці стверджують, що це гарний досвід скорочення вищих навчальних закладів та виокремлення найкращих яким буде надаватися додаткове фінансування. Також спростовується думка стосовно дискримінації, та зауважується, що такі фінансові переваги мають місце бути, якщо вищий навчальний заклад показує високий рівень підготовки наукового та матеріально-технічного забезпечення.

Крім фінансового стимулювання вищих навчальних закладів до поліпшення показників своєї роботи у КНР поширюється досвід європейських країн стосовно утворення технопарків. Серед наукових напрямів, у яких вони утворюються, владою КНР було визначено інформаційні технології, технології нових матеріалів, електроніка, біотехнології. Зараз у КНР працює більш ніж 20 технопарків, розташованих у передмістях великих промислових міст, які концентрують науково-дослідні, конструкторські інститути, дослідні виробництва, лабораторії, випробувальні полігони. КНР активно залучає іноземних фахівців і викладачів до університетів і технопарків [18].

Також КНР є країною, відкритою для іноземних фахівців (У КНР діє велика кількість програм, спрямованих на залучення до викладання провідних фахівців. Наприклад, за програмою «Чюень Конг», заснованою у 1998 році Міністерством освіти і Фондом Лі Кашина, надаються гранти у розмірі до 1 млн. юанів (\$ 120 тисяч) для залучення до китайських вищих навчальних закладів провідних учених, викладачів і запрошених про-

фесорів, які працюють у КНР 3-4 місяці на рік. В рамках цієї програми вдалося залучити із-за кордону більш ніж тисячу викладачів. На сьогодні Міністерство освіти КНР щорічно відбирає 200 вчених і 60 інноваційних колективів).

Також посольства і консульства КНР в інших країнах активно залучають талановитих випускників зарубіжних університетів; у китайських містах організовано «сервісні центри» для сприяння репатріантам; утворюються докторантські центри, які спрямовують дослідників-репатріантів до китайських ВНЗ необхідних профілів [19].

Отже, завдяки такій цілеспрямованій праці, щодо залучення кращих викладачів зі всього світу, дає свій результат у вигляді високих показників навчальних закладів у міжнародних рейтингах. Вітчизняні науковці вбачають в такій діяльності позитивні моменти і тому пропонують Україні перейняти досвід КНР, а також висловлюють думку в підтримку, що додаткове фінансування з боку держави повинні отримувати не усі навчальні заклади, а лише ті, які показують високу результативність та займають перші місця в міжнародних рейтингах [14].

Висновки. Отже, можемо прийти до висновку, що адміністративно-правове регулювання в зарубіжних країнах освітньої сфери на сьогодні є гарно розвинуте та практично напрацьоване. Науковці зауважують, що на Заході поняття «адміністративна послуга» не існує в тому значенні, що в нашій країні, у них це має назву «публічні послуги» оскільки послуги у них надаються публічним сектором. В більшості європейських країнах надання адміністративних послуг регламентуються спеціально прийнятими нормативно-правовими актами, в яких прописані чіткі послідовні дії надання послуг.

Особливу увагу європейські країни приділяють якості освіти, зазначаючи що освіта формує свідомість особи та закладає основоположні цінності. Забезпечення якісної освіти дуже важливе для кожної країни тому, що має вплив на розвиток суспільного життя. Підтвердженням цього є визначення «Цілей сталого розвитку» Кабінетом Міністрів України ще 2017 році.

Щодо забезпечення якості освіти на практиці, то для прикладу, у Республіці Казахстан, Австрії та Німеччині у сфері акредитації, сертифікації та якості освіти створені спеціальні нормативно-правові акти для кращого регулювання та контролю за цією діяльністю. У Німеччині ефективно функціонує контроль за навчальними закладами з боку роботодавців, а також вони здійснюють підтримку навчальним закладам у залученні школярів до отримання вищої освіти. Проаналізовано надання релігійної освіти, яка дозволена надаватися не тільки школами, а і організаціям, але потрібно отримати дозвіл і контроль за їх діяльністю здійснюється державою. В європейських країнах

значну увагу приділяють автономії, наприклад в Сербії, факультети не підпорядковуються університету і є автономними. У США більшість навчальних закладів відмовляються від фінансування для можливості мати незалежність у своїй діяльності. З досвіду Японії можна почерпнути підхід до матеріального забезпечення вчителів. КНР має гарну практику з фінансування вищих навчальних закладів, там фінансово заохочуються лише ті, хто займає найвищі показники у міжнародних рейтингах. Також в них створені спеціальні програми, які фінансуються урядом, щодо залучення найкращих викладачів та випускників. Отже, проведений аналіз дозволяє сказати, що на сьогодні Україні є що вдосконалювати з урахування практики європейських країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабаєв В.М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти: [монографія] В. М. Бабаєв. Вид-во ХарПИ НАДУ «Магістр». Харків. 2004. 204 с.
2. Act LXV of 1990 On Local Governments URL: https://www.urban.org/PDF/hgy_locgov.pdf
3. Про послуги на внутрішньому ринку: Директива 2006/123/ЄС європейського парламенту та ради. 2006. URL: https://insat.org.ua/files/nav/law/3/dir_2006_123_uk.pdf
4. Буханевич О. М. Особливості правового регулювання адміністративних послуг в країнах європейського союзу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2014. № 12. С. 120–122. URL: [http://old.univer.km.ua/statti/24_Bukhanevich_O._M._Osoblivosti_pravovogo_regulyuvannya_administrativnih_poslug_v_krainakh_evropeyskogo_Soyuzu.pdf](http://old.univer.km.ua/statti/24_Bukhanevich_O._M._Osoblivosti_pravovogo_regulyuvannya_administrativnih_poslug_v_krainakh_evropeyskogo_soyuzu.pdf)
5. Освіта для сталого розвитку: національна доповідь. URL: <http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/6286/1/%D0%9D%D0%90%D0%A6.%D0%94%D0%9E%D0%9F.%20%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%D0%B2%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB-%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%282007%29.pdf>
6. Тимчак В.В., Лошак О.С. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності України з урахуванням європейських стандартів. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 5. С. 273–276. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/525278.pdf>
7. Опыт высшей школы Казахстана: стратегия обеспечения качества. Аккредитация

- в образовании. Электронный журнал об образовании. URL: http://www.akvobr.ru/opyt_vysshey_shkoly_kazahstana.html.
8. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України. 2019 № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>.
 9. Ногас Н.І. Адміністративно-правові засади забезпечення якості вищої освіти. дисертація на ступень доктора філософії. Тернопіль. 2022. 200 с.
 10. Лисов В. Довузовское профессиональное образование в России: нынешнее состояние и вопросы модернизации. Российский экономический журнал. 2008. № 7-8. С. 35–55.
 11. Чирич А. Современная роль университета и его реформа. Університетські наукові записки. 2007. № 2 (22). С. 438–447.
 12. Конституции зарубежных стран : сборник / сост. В.Н. Дубровин. Юрлитинформ. Москва. 2003. 447 с.
 13. Писенко К.А. Уроки религии в государственной школе – норма светского правового государства (европейский опыт правового регулирования школьного религиозного образования). Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. 2010. № 4. С. 79–90.
 14. Деревянко Б.В. Адміністративно-правове регулювання надання послуг у сфері освіти: монографія Б.В. Деревянко; МВС України. Донецький юридичний інститут. Донецьк. 2012. 527 с.
 15. Волкова Н.С. К вопросу о статусе частных образовательных организаций за рубежом. Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. 2010. № 3. С. 74–78.
 16. Молодякова Э. В. Система образования в Японии и ее перманентное реформирование. Ежегодник российского образовательного законодательства. 2006. Т. 1. URL: <http://www.lexed.ru/pravo/theory/ezegod/?09.html>.
 17. Система образования Японии. Мир Японии. URL: <http://worldofjapan.ru/obrazovanie/sistema-obrazovaniya-yaponii.html>.
 18. Современная система образования в КНР. URL: <http://edubelarus.info/index.php?newsid=880>.
 19. Li Y. The Higher Education Transformation in China and Its Global Implications / Yao Li, John Whalley, Shunming Zhang, Xiliang Zhao // Centre for International Governance Innovation. Policy Brief. 2008. № 3 (June). P. 23–34.